

Η χαμένη ευκαιρία

Της Μιραντας Ξαφα*

Η περασμένη δεκαετία θα μείνει στην ιστορία σαν τη «χαμένη δεκαετία» της Ελλάδας. Οι χρυσές ευκαιρίες για μόνιμη ανάπτυξη που δημιούργησαν η είσοδος στην Ευρωζώνη, η εισροή ιδιωτικών κεφαλαίων, ο πακτωλός χρημάτων από την Ε. Ε. και τα φθηνά εργατικά χέρια που προσέφεραν οι χιλιάδες μετανάστες από τις πρώην κομμουνιστικές χώρες αφήθηκαν να πάνε χαμένες. Από την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωζώνη το 2001 μέχρι την παγκόσμια κρίση που ξέσπασε στα τέλη του 2007, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας ξεπερνούσε τον μέσο όρο της Ε. Ε., ενώ το επιτόκιο δανεισμού μειώθηκε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.

Δυστυχώς, η μοναδική αυτή ευκαιρία δεν χρησιμοποιήθηκε για να μειωθεί το δημόσιο χρέος, αλλά για να αυξηθούν τα ελλείμματα, τόσο πριν όσο και μετά τη δημοσιονομική «απογραφή» του 2004. Το δημόσιο χρέος παρέμεινε πάνω από το 100% του ΑΕΠ, ενώ το ύψος του συγκαλύφθηκε με δημιουργική λογιστική. Οπως επανειλημμένως είχε προειδοποιήσει το ΔΝΤ, η νομισματική ένωση κατέστησε επείγουσα την ανάγκη μείωσης του χρέους και ανοίγματος των αγορών στον ανταγωνισμό για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Ομως, τα κόμματα εξουσίας δεν μπόρεσαν να απεμπολήσουν το πολιτικό κόστος και να δώσουν προτεραιότητα στο συμφέρον της χώρας. Η δημοσιονομική κατάσταση χειροτέρευσε δραματικά με την παγκόσμια κρίση το 2008, ενώ η κυβέρνηση της Ν. Δ. συνέχιζε να διαβεβαιώνει, με χαρακτηριστική ελληνική ανεδαφικότητα, ότι η κρίση δεν θα αγγίξει την Ελλάδα.

Οι ρίζες της κρίσης ξεκινούν με τη μεταπολίτευση και τη στροφή του πολιτικού συστήματος προς τα αριστερά, σε ένδειξη μετάνοιας για τη δικτατορία. Ετσι, η Αριστερά έχασε τον εμφύλιο πόλεμο, αλλά κέρδισε την ειρήνη. Υπάρχει στην Ελλάδα μια ενοχή για τη δήθεν άδικη καταπίεση της πολιτείας προς τους αριστερούς, απεργούς κ. λπ. πριν από δεκαετίες. Η Αριστερά, όμως, φέρει μεγάλη ευθύνη για την παρακμή της Ελλάδας, καθώς μοιάζει ανίκανη να αποκολληθεί από τα σταλινικά κατάλοιπα του παρελθόντος και να αρθρώσει εποικοδομητικό λόγο.

Οι κεντροδεξιές δυνάμεις συμβιβάστηκαν με αυτήν την πραγματικότητα και ανέχθηκαν κάθε πορεία και διαμαρτυρία στο κέντρο της Αθήνας σχεδόν καθημερινά. Οδηγηθήκαμε στον λαϊκισμό του ΠΑΣΟΚ το 1981, στην προσπάθεια «ισοπέδωσης προς τα κάτω», στην κοινωνία της ήσσονος προσπάθειας και του επαγγελματία συνδικαλιστή, στο «κοινωνικό συμβόλαιο» όπου οι πολιτικοί ξόδευαν απλόχερα και ανεύθυνα για να εξαγοράσουν συναίνεση και ψήφους. Ετσι, κατασκευάστηκε η απατηλή εντύπωση του εύκολου πλουτισμού. Στο όνομα ενός ψευδεπίγραφου κοινωνικού κράτους, τα πανεπιστήμια έγιναν άντρα των «αντιεξουσιαστών», χάρη στον διαστρεβλωμένο θεσμό του πανεπιστημιακού ασύλου, ενώ η βία έμεινε ατιμώρητη με ακραία συμπτώματα τα γεγονότα του Δεκεμβρίου 2008 και την τραγωδία της Marfin. Η σημερινή οικονομική κρίση απορρέει από την πελατειακή διαχείριση του κράτους που έκλεινε τα μάτια στις παρανομίες κάθε είδους, ενώ μοίραζε προσλήψεις, προμήθειες, παροχές και επιδοτήσεις με δανεικά.

Τώρα που τα δανεικά τελείωσαν, το μεταπολιτευτικό οικοδόμημα μετασηματίζεται βίαια. Η ελληνική οικονομία αναγκαστικά περνάει μια δύσκολη περίοδο αναδιάρθρωσης για να ξαναβρεί τη χαμένη ισορροπία μεταξύ κρατικών εσόδων και δαπανών, μισθών και παραγωγικότητας, εισαγωγών και εξαγωγών. Όμως, οι πολιτικές δυνάμεις, αντί να συσπειρωθούν υπέρ του Μνημονίου για να ξεπεραστεί η κρίση, αντιπαρατίθενται με επουσιώδη ή εξωπραγματικά επιχειρήματα. Τα κατάλοιπα της μεταπολίτευσης είναι ακόμη εμφανή στον φόβο του πολιτικού κόστους της κυβέρνησης και στον αριστερο-δεξιό αντιμνημονιακό λαϊκισμό της αντιπολίτευσης. Το ίδιο πολιτικό σύστημα που οδήγησε τη χώρα στη χρεοκοπία συνεχίζει να διαχειρίζεται την τύχη της χώρας.

Υπό την πίεση της τρoίκας, η κυβέρνηση επιτέλους προχωρεί σε μεγάλες και μόνιμες περικοπές δαπανών για να μειωθεί το έλλειμμα. Στην προσπάθειά της, όμως, να συνεχίσει να τροφοδοτεί το αχόρταγο κράτος, επιβαρύνει υπέρμετρα τον ιδιωτικό τομέα με φοροεπιδρομές και απλήρωτες υποχρεώσεις. Τη στιγμή που χιλιάδες εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα χάνουν τη δουλειά τους, η κυβέρνηση επιμένει σε μετατάξεις αντί για απολύσεις στον δημόσιο τομέα, σηματοδοτώντας μία προσπάθεια να περισώσει τους χρεοκοπημένους μηχανισμούς εξουσίας στους οποίους μετέχει. Ταυτόχρονα, το κομματικο-συνδικαλιστικό κατεστημένο αντιδρά στην εξυγίανση των ΔΕΚΟ και στις ιδιωτικοποιήσεις, καθώς κρίσιμοι τομείς εξουσίας απομακρύνονται από τη σφαίρα επιρροής τους. Και ομάδες συμφερόντων επιμένουν στη διατήρηση καταχρηστικών προνομίων εις βάρος του κοινωνικού συνόλου, που απειλούνται από το άνοιγμα των επαγγελματιών.

Χρειάζεται μεγάλη προσοχή ώστε να μη φτάσουμε σε εύκολες λύσεις και εσφαλμένα συμπεράσματα για το ποιος φταίει για την κρίση και προπαντός να μην κατηγορήσουμε τους σωτήρες μας, το ΔΝΤ και την Ε. Ε., για τα προβλήματα που εμείς δημιουργήσαμε και σταθήκαμε ανίκανοι να λύσουμε εδώ και δεκαετίες. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι το Μνημόνιο μάς οδηγεί σε ελεγχόμενη χρεοκοπία. Ίσως. Το βέβαιο, όμως, είναι ότι η αντι-μνημονιακή πολιτική μάς οδηγεί σε στάση πληρωμών, άτακτη χρεοκοπία και, ίσως, έξοδο από την Ευρωζώνη.

* Η κ. Μιράντα Ξαφά, πρώην στέλεχος του ΔΝΤ, είναι σύμβουλος επενδύσεων στην IJ Partners και μέλος της Δράσης.